

FØRINGATÍÐINDI.

Nr 7.

5. APRIL 1894.

5. ÁR.

Rótavelting.

(Av Jóanes Patursson.)

Skulu røturnar vaksa væl, so má fræið vera gott og såast tíðliga og tætt, moldin vera moyr og fin, tōðini ikki tróta, og veltan lúkast væl.

Tað verður ofta skyldað uppá, at rótafræið einki dugur: tað kemst ikki, sum sagt verður. Ofta — oftast kannske — hevur leirmoldin og veltingamátin størstu skyldina, sum seinri skal sýggjast, men eisini kann fræið annaðhvørt vera vánaligt ella ikki hóska fyri plássíð.

Gott kálfræ hevur verið at fingið í Havn nú í fleiri ár hjá Djóna Ísaksyni (í Geil), sum fær fræið frá einum fræhandlara niðri, ið ikki hevur loyvi at selja uttan dygdarvaru. Eitt er, at fræið er gott, annað er, at tað má vera av tí rætta slaginum. Her talast mest um turnips, men eisini turnipsslögini eru mong. Eitt av teimum, sum veksur væl og hóskar eina best hjá okkum bæði til neytafóður og matnar, er tað, sum kallast »Dales hybrid». Hetta slagíð veksur meðalstórt, er her komið í 10—14 merkur yvir hövur upp á rótina, 20 mrk. tann tyngsta. Tann, ið ókōnur er við rótavelting, ger væl í at royna »Dales hybrid» fyrst.

Tað hoyrist so ofta, at tað er »altíð nóg tíðliga» at sáa røtur. Men tað er ikki; vit kundu betur sagt, at í Førvum verða røtur altíð sáaðar ov seint.

Tann, ið vil hava nakað av rótum til muns, hann má ikki uttan av neyð draga rótaśađingina út um gomlu Krossmussu (mitt í mai); tí annars verður tíðin, ið rōtin hevur at vaksa í, ov stutt. Fyri at vaksa seg fullstōra, má rōtin aftur at øðrum hava tann hita, henni krevur. Men tá okkara sumrar oftari eru kaldir enn lýggir, og rōtin við at verða seint sáađ missur ein fjórðapart kannske av lýðkuni, so fær hon ikki vaksið seg lidna til heystar.

Nú er tað tó so, sum væl er fyri okkum, at rōtin heldur vil hava minni varma í longri tíð enn sterkari varma í stytri. Og hava vit ikki heit summer, so hava vit tey í meðalárum nóg long. So at vit kunna siga, at fáa røtur, sum sáaðar verða í Førvum millum gl. Krossmessu og Jóansöku ikki tíð at vaksa seg fullkomnar, so kunna tó røtur, sum verða sáaðar ein mánað fyrr, fáa gōða tíð til tað.

Krossmessuleiti er eftir minum royndum besta tíð at sáa røtur. Tá ið sterkur hiti, sum um Jóansöku, er komin í luftina og jōrðina, næla røturnar skjótast, men tá kykna eisini óvargadjōruni skjótast upp. Fellur tá turt, heitt veður, kunna jōrðloppurnar nōrast í slíkari rúgvu, at tær eta nálurnar so hvørt, sum tær koma undan, og tá verður veltan svørt og altíð svørt.

Tann fyrri sáđingin ger har í móti, at røturnar eru væl farnar at næla, áðrenn loppan er vaknað av vetradúrinum. Nú vil loppan ikki vera fyri seg komin fyri álvara, fyrr enn kálið longu hevur so stórar blōðkur, at óvargadjōrið ikki bjōðar til at seta á, og tá er veltan undansloppin.

Umframt hetta er tað ein gōð hjálpmóti loppuni at sáa tjúkt. Tað má ætlast so væl til, at vit seta, um tað so skal vera, teir $\frac{9}{10}$ partar fyri óvargadjōrini, og ikki meir enn tann $\frac{1}{10}$ part til at sleppa undan. Tá ið so tjúkt er sáađ, at $\frac{1}{10}$ partur hevði verið passulig sáđing, um alt hevði komist og fekk frið, so kann og skal »ormurin» ikki nerva okkara káli, tí tá verður hann ikki mentur at eta so nōgv, at vit jú hava nóg mikið eftir. Rótafræið eigur at kunna fáast fyri litlar peningar, so her má ikki talast um at spara fræ. (Niðurlagt.)

Stórt spell er at brúka vánaligt frækorn. Stórir partur av tí, ið sáađ verður, grōr ongantíð, tó at tað kundi verið tjenligt til at mala ella til fōði hjá kriatúrum. Uppaftur stórir partur av tí, ið grōr, nælur við ringum evnum og fer fyri einki av